

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XIII. Farnesij Cardinalis reditus. De bello Protestantibus inferendo negotium. Varia Tridenti euenta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

mulque adiecerat : Quemadmodum hi Tridentum numquam conuenturi erant , ita posse illis fortasse suaderi , vt Metas accederent , quò paratior esset cuiusvis Nationis concursus . Quamquam reuera destinaret Rex ante aliquot hebdomadas suos ad Concilium Oratores : * sed vel id ignorabant Legati , vel suspicabantur vocem esse ac speciem inanem . In ea perplexa mentis fluctuatione , noua lucis aliquid à Farnesij Legati reditu expectandum putabant ; nec timendum interea , ne quid in Comitibus aduersi decerneretur , cum Turcicorum armorum terror iam sopitus , non amplius illorum exitum sollicitaret .

C A P V T XIII.

Farnesij Cardinalis reditus . De bello Protestantibus inferendo negotium . Varia Tridenti euenta .

Suspiciones Farnesij de Cæsaris animo euentus difflauit , quo spatium , quæsitam à sincero Principe moram illam Concilij , quò validius aperiretur , dum ipse meditabatur cum sacri armamentarij telis , suorum quoque militum in Lutheranos arma coniungere . Verum , vti Cæsariani supra quam verum esset vires Pontificias opinione attollebant , adeoque pro ea mensura parcum in subsidijs Pontificem , & languidum in votis existimabant ; ita pariter Pontificij apud animum suum potentiam Cæsaris amplificabant , sibi que persuadebant , eum nolle quod posse inficiabatur , cum humani sit ingenij , neminem in aliena domo eas angustias opinari , quas experitur in sua .

Neque Concilij retardatio noxia contigit . * Ea siquidem Pontificis testificatio per suos in Germania Nuntios elatâ voce vulgata facta fuit , vt cunctis tandem exploratum redderet , nihil ab eo per simulationem agi ; animosque Catholicis addidit , vt Spirensis Decreti confirmationi resisterent . Et ex alia parte rei procrastinatio Lutheranos cohibuit , ne acti rabie præcipites ruerent in Catholicos ; quod molestissimas turbas excitasset , antequam armorum induciæ cum Othomanno perficerentur , * vt Tridentinus Cardinalis ad Farnesium scripserat . Interea quâ vt ignobilis otij species vitaretur , quâ vt Patres iucundâ solertiâ , & auctoritatis exercitatione detinerentur , ne per tadium , prout militibus lentæ obsidioni defixis accidere solet , dilaberentur ; auctor erat Tridentinus , vt per dies singulos daretur opera iis parandis , ac disponendis , quæ Concilio vni futura erant . Atque ita peractum : nec deerant quotidie tum

Pars I.

299

noua

1545.

* In Fonte Belle Aque 30. Maij 1545. vt in libro Gallici sermonis, vbi multi existant Commentarij ad Concilium spectantes, qui sæpius citabuntur, iuxta factas additiones in Parisiensis impressione anni 1654. apud Cra-noisium.

* Literæ Nuntij Mignanelli, 30. Maij.

* Literæ Tridentini Cardinalis ad Farnesium, 18. Maij.

1545. noua quibus allicerentur, tum ardua quibus exercerentur. Aduenire subinde Præsules ac Theologi magni nominis ex variis Regnis, & inter ceteros quatuor ex Neapolitano, à Prorege designati, qui tamen nec Romæ apud Pontificem, nec Tridenti apud Legatos ullam fecere mentionem sibi demandatæ ab aliis procurationis. Ferrebat, à Rege Galliæ destinatos aliquot Antistites, ac Doctores in primis spectabiles, qui breuè adfuere. Nonnullis inopiâ laborantibus Pontificia^b liberalitas præstò fuit.

^a Variæ Literæ Legatorum, præsertim ad Farnesium, 7. & 8. Iunij.

^b Literæ Legatorum ad Farnesium, 20. Iunij, & 4. Iulij.

^c Literæ Legatorum ad Farnesium, 7. & 12. Iunij.

^d Literæ Legatorum ad Farnesium, 21. & ultimâ Iunij.

Cum Procuratoribus Moguntini per magnam industriam ætatum: etenim vix audito rumore Diplomatis de Procuratoribus excludendis, vehementissimè commoti sunt. ^e Vnde visum est Legatis eò progredi, vt negarent ad eos excludendos Diploma contestum: eisque per speciem oblectamenti suaserunt Venetias petere tantisper, dum obtinerent à Pontifice potestatem illos admittendi. Nimis dissona Regis Romanorum Oratoribus superuenere mandata: ^d Peterent videlicet à Legatis, vt Pontificem extimularent ad maturanda Concilij primordia, dum Rex ille cum fratre suo Carolo ea retardabant. Et quidem contendebant hi Oratores ea quæ illi mandabantur solenniter exponere, ad solatium Episcoporum, qui tædio affecti ibi detinebantur à Ferdinando. Eos, tamen cohortati sunt Legati, vt præstolarentur prius reditum Venetiis Oratorum Cæsarei Mendozæ, qui valetudinis gratiâ eò se contulerat, ab illis & clariùs & tutiùs eos deducendos, vt Regis ac Cæsaris voluntas obsequerentur. Tridentinus verò à Legatis admonitus, persuasit Regis Oratoribus, vt prius ad Ferdinandum rescriberent, quam exequerentur mandata, ne Legatos compellerent ad se purgandos, vero sed acerbo responso.

Hæc dum euoluere, non potui non identidem prosequi commiseratione Pontifices, quibus deducenda fuit Petri Naui per scilicet num scopulis magis quam aquis oppletum, & inter ventorum fluctibus inuicem depræliantes, cunctosque illius cursui aduersantes, præter vnâ Sancti Spiritus auram. Et sanè volutabam animo, Pontificum conditionem huiusmodi esse, vt si quando nauigium impingeret in scopulum, vituperationem subirent, quasi ignaui imprudentique gubernatoris; sin prospere administratum ferretur, quasi callidis & suis utilitatibus inhiantis: perinde ac si vel humana solertia Omnipotentis dextera vim haberet; vel cupiditas mortalium bonorum non efficacius suaderet, vt nauigatione neglectâ ad piscatum incumberent. Certum est, quantumuis Pauli III. laboriosissimum Principatum alia curarum moles haud grauasset, quam ea quæ pauca à nostra

à nostra Historia insinuat, huiusmodi tamen onus visurum fuisse decrepitæ illius ætati prorsus intolerabile. Eum tamen tunc magnopere solatus est acceptus à nepote nuntius, velle reuera Cæsarem in hæresim ensẽm educere. Vt autem ab arcano impenetrabili spes euentus animabatur, ita ipsis etiam Legatis initio vix per vmbra indicatus in Farnesij epistolis, quibus significabatur, Pontificem ac Cæsarem de Synodi negotio concorditer agere. Eo postea Romam regresso sub initium Iulij, minus latenter cum illis actum; simulque significatum, Cæsarem expeditioni Catholici fœderis intentum, cupere ne quid innouaretur de Synodo; proinde Pontificem nolle Caroli voto aduersari, etiamsi moram illam ægrè ferret, quæ tamen brevis futura.

5 Wornatiæ de bello pressius consultum, & à Paulo opem offerente quam posset, & Carolo quam debuerat haud negante, nec quam Pontifex non poterat flagitante. Curauit Cæsar, ne huiusmodi negotium sub Protestantium aspectum prodiret, ne in rabiẽm præcipitarentur; sed aliqua solum illius species elaberetur, vt metu coërcerentur. Vnde adeo repugnat veritati, quod Suauis comminiscitur, profectum festinanter Legatum Wornatiã, quò suspicionem Protestantium de se conceptam dilueret; vt potius Orator Mendoza & mirifice Pontificem laudauerit apud Legatos, quòd pro Cæsare bellicum apparatus instruxisset, postea verò superfedisset, vtrumque ex Cæsaris arbitrato: cum reipsa studeret Carolus palàm facere Lutheranis, se præualido gladio instructum esse; sed eo nolle vti, nisi ipsorum proteruitas illum è vagina traxisset. Ad eandem rem Romam legauit Andalottum è sua familia, cui plurimum fidebat, alias ad Margaritam Caroli filiam deducendam eò missum.

6 Itineris species præ se ferebat officium inuisentis Margaritam filiam parentis nomine; sed interior veritas moliebatur Concilij fœderisque negotium apud Pontificem. Neque illi displicebat, vt hæc veritas sublustrem quasi per vmbra interluceret, sed ita, vt Protestantes putarent integrum sibi, moderato quodam obsequio rem impedire.

Festinus Farnesij abitus non ex noua causa, sed ex suo pristino consilio à nobis indicato profectus est: vt nempe ante Comitiorum exitum Romam attingeret, communicaturus cum Pontifice ea quæ cognouerat; adeoque posset tempori, vbi rerum conditio postularet, præuerti per apertam Synodum pericula sanctionis, quæ eum Ecclesiæ detrimento in recessu Comitiorum ederetur. Quapropter Belcarius, Scriptor quò veracior eò cautior quàm Suauis,

1545

a Colligitur ex vna Legatorum ad Farnesium, 20. Iulij.
b Cardinalis Farnesij, 13. Iulij.

c Literæ Legatorum ad Farnesium, 7. Augusti.

1545.
a Lib. 14.
& 15.

solùm narrat, a Farnesum Cardinalem peruenisse Wormatum 17. Maij, pridie quàm Cæsar adueniret, ibique dies paucos commoratum, nullâ causâ seu aduentus seu discessus patefactâ.

Enormius mendacium est id quod Suauis pronuntiat de hac legatione, dum falsitatis quam prius confutauimus tenax, nullum nem scilicet Farnesij eò præcipue collimasse, vt consensum Cæsarum obtineret pro destinata concessione iuris beneficiarij in Parmam ac Placentiam, eum inducit vtentem duplici ratione ad Carolum illuc ciendum, quæ ambæ pro certo sumebant continuationem Mediolanensis ditionis penes eundem Carolum. Altera ex his erat, Vt ibi illas minori futuras Cæsari suspitioni ex propinquitate, minorique obstaculo recuperationi, vbi eam tentaret, si forent in potestate peculiari Principis, quàm Romani Pontificis. Ex quo patet, hunc hominem haud narratoris, sed fabulatoris agere partes. Eâ siquidem tempestate tam longè aberat, vt Mediolanum putaretur diu perstiturum in Cæsaris dominatu, quàm certum est, per eos dies Aurelianensem Ducem perrexisse acturum b Cæsari gratias de promissis sibi nuptiis cum fratris filia, & Mediolani fiduciaria possessione. Iuuenis autem mors, c quâ rerum ordo immutatus, incidit postea in subsecutum Septembrem. Et sanè mandatorum capita Farnesio tradita, d quæ à me perlecta sunt, duo complectebantur: Ferre nimirum pecuniæ subsidium contra Turcam; & Cæsarem impellere, vt Synodo faueret, eidemque quodcumque Religionis negotium committeret. Inter hæc primæ magnitudinis errata connumerandum non est aliud quod admittit, supinum potius quàm magnum; videlicet, tributum à Paulo impositum nouo Principi, Parmæ ac Placentiæ beneficiario nomine, fuisse octona annua scutorum millia; tamen nemi ex Aula Romana compertum non sit, esse nouena scutorum millia. Nemo quidem est sapientum, qui quàm plura gesta non ignoret aliis apertissima; sed nemo prudentum, qui se irrisionibus exponat, dum gesta commemorat ignota sibi, & aliis apertissima. At relicto Suauis, ad locum regrediamur illi summopere inuisum, hoc est Romam.

b Literæ Legatorum
30. Augusti
ad Beccatellum
ipsis à secretis Romanis missam.

c Literæ Legatorum ad Farnesum,
20. Septembris.

d Ad Farnesum missa post ipsius profectio-
nem, 17. Aprilis.